

Методичні засади формування інтегрованої звітності підприємства

Підготовка інтегрованої звітності є новаторським способом представлення цілісної і завершеної картини бізнесу в руслі взаємозв'язку фінансової та нефінансової інформації. На відміну від існуючої системи звітності, інтегрована звітність надає зацікавленим сторонам істотну інформацію про стратегію підприємства, управління та вирішення комерційних, соціальних та екологічних питань. В статті зроблена спроба визначити методичні засади формування інтегрованої звітності підприємства. Виявлено, що питання методичного забезпечення підготовки інтегрованої звітності підприємства є недостатньо врегульованим на рівні нормативно-правових документів. Зокрема, сьогодні відсутня методика формування такої звітності та визначення її змістовного наповнення. З врахуванням підходів вітчизняних науковців до побудови інтегрованої звітності підприємства, автором розроблено етапи формування такої звітності підприємства, що дозволить зробити її більш структурованою і змістовною. Уточнено підходи до оцінки якості та суттєвості інформації, яка розкривається в інтегрованій звітності підприємства, а також визначення періодичності формування та часових рамок звітності.

Ключові слова: методика, інтегрована звітність, якість інформації, звітний період, XBRL.

Методические основы формирования интегрированной отчетности предприятия

Подготовка интегрированной отчетности является новаторским способом представления целостной и завершенной картины бизнеса в русле взаимосвязи финансовой и нефинансовой информации. В отличие от существующей системы отчетности, интегрированная отчетность предоставляет заинтересованным сторонам существенную информацию о стратегии предприятия, управлении и решении коммерческих, социальных и экологических вопросов. В статье сделана попытка определить методические основы формирования интегрированной отчетности предприятия. Выявлено, что вопрос методического обеспечения подготовки интегрированной отчетности предприятия недостаточно урегулирован на уровне нормативно-правовых документов. В частности, сегодня не принято методики формирования такой отчетности и определения ее содержательного наполнения. С учетом подходов отечественных ученых к построению интегрированной отчетности предприятия, автором разработаны этапы формирования такой отчетности, что позволит сделать ее более структурированной и содержательной. Уточнены подходы к оценке качества и существенности информации, которая раскрывается в интегрированной отчетности предприятия, а также вопросы, связанные с определением периодичности формирования и временных рамок отчетности.

Ключевые слова: методика, интегрированная отчетность, качество информации, отчетный период, XBRL.

Methodological Bases of Creating the Enterprise's Integrated Reporting

Preparation of integrated reporting is an innovative way to represent a coherent and complete picture of the business in scopes of interconnection between the financial and non-financial information. Unlike the existing reporting

system, the integrated reporting provides the stakeholders with relevant information about the company strategy, management and resolution of commercial, social and environmental issues. The article attempts to identify the methodological principles of creating an integrated report of an enterprise. It has been found that the methodology of preparing integrated reports lacks regulation at the level of legal documents. In particular, there is no method of forming such reports and determining their content. Subject to approaches of national scientists to building of the integrated reporting of an enterprise, the author has developed stages of formation of such reports, which would allow to make it more structured and meaningful. Specified are approaches to assessing the quality and materiality of information revealed in integrated reports, as well as to determining the frequency of formation and timing of reporting.

Keywords: *methods, integrated reporting, quality of information, reporting period, XBRL.*

Постановка проблеми. Глобальні зрушення в економіці, що зумовили фінансову кризу, потребують зміни умов діяльності суб'єктів господарювання. Нові правила ведення бізнесу передбачають необхідність формування такої звітності, яка була б спроможна забезпечити її користувачів необхідною інформацією, а також зосереджена навколо стратегічних цілей підприємства та корпоративного управління в цілому. Проте, на сьогодні, в науково-практичній літературі питання методики формування інтегрованої звітності не знайшло достатнього відображення.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питанням інтегрованої звітності підприємства в різний час займалися вітчизняні вчені-економісти, зокрема О. Гриценко, Т. Давидюк, О. Зоріна, Р. Костирко [5], Н. Лоханова [6], І. Макаренко, В. Петрушевська, М. Проданчук [8], Т. Сьозко та інші. Значну увагу питанням методичного забезпечення формування звітності в аграрному секторі, яка б охоплювала всі аспекти сільськогосподарської діяльності, приділив у своїх дослідженнях В.М. Жук [3, 7]. Не зменшуючи вагомості наукових напрацювань провідних вітчизняних вчених-економістів, зауважимо, що розробка методики формування інтегрованої звітності ще не в повній мірі опрацьована в їх роботах. Тому існує необхідність поглиблення та розширення досліджень в даному напрямку.

Метою статті є розробка методичних засад формування інтегрованої звітності підприємства.

Виклад основного матеріалу. В наших попередніх дослідженнях висвітлені питання щодо основних принципів, яким необхідно слідувати при складанні інтегрованого звіту під впливом інституційного середовища [1, с. 304].

У Великому тлумачному словнику сучасної української мови (за редакцією В. Бусел), інтеграція – це об'єднання в ціле будь-яких частин [2, с. 508].

Інтегрована звітність зводить воєдино всі істотні дані про стратегію організації, корпоративне управління, показники її діяльності та перспективи таким чином, щоб вони відображали її економічне, соціальне та екологічне оточення. Вона дає ясне і чітке уявлення про те, яким чином організація показує розумне керівництво, а також як вона створює і підтримує свою цінність [9].

Основними шляхами впровадження інтегрованої звітності є: розробка внутрішньокорпоративного стандарту розкриття інформації; уточнення структури

аналітичних рахунків в обліку і форм управлінської звітності, які відображають інформацію, необхідну для формування нефінансової звітності; розробка регламенту моніторингу інформації інтегрованої корпоративної звітності; розробка і включення в облікову політику форм нефінансової звітності для стейкхолдерів у відповідності з вимогами вітчизняних і міжнародних стандартів [5, с. 53].

Провідний вітчизняний вчений-економіст Н. Лоханова виділяє наступні проблеми складання інтегрованої звітності: 1) складність забезпечення суттєвості інформації; 2) необхідність забезпечення балансу між розкриттям потрібної, але не надмірної інформації; 3) складність забезпечення вимог різних груп користувачів [6, с. 307].

М. Проданчук пропонує наступну структуру інтегрованої звітності: а) фінансовий стан та результати діяльності; б) податки та статистичні показники; в) соціальна та екологічна відповідальність; г) економічні показники діяльності; г) примітки до інтегрованої звітності [8, с. 26].

Серед українських компаній інтегровану звітність складають Астарта, Воля, Галнафтогаз, ДТЕК, Київстар, Метінвест, Оболонь, СКМ та інші [4].

На даному етапі розвитку концепції інтегрованої звітності немає загальноприйнятого розуміння того, як підприємство повинно складати таку звітність і який у неї має бути зміст. Основною проблемою реалізації концепції єдиного звіту є перебудова бізнес-процесів з метою формування інтегрованої звітності та розробки етапів її формування.

Процес підготовки інтегрованої звітності можна умовно розділити на два етапи. Перший етап – підготовка методичної бази для формування звітності; другий – процес організації збору необхідної інформації для складання звітності.

Перший етап підготовки інтегрованої звітності передбачає реалізацію низки послідовних заходів: розробка облікової політики підприємства для цілей складання інтегрованої звітності (зміна вже існуючої облікової політики); визначення періодичності формування інтегрованої звітності; обґрунтування процесу визначення суттєвості та розробки внутрішньої політики з питань суттєвості; визначення переліку осіб, наділених управлінськими функціями, в процесі формування інтегрованої звітності та встановлення їх ролі й функцій у цьому процесі; встановлення формату та змісту звіту (які стандартні елементи будуть включені та, які принципи будуть використані при формуванні змісту елементів звіту);

розробка заходів, що підтверджують достовірність інтегрованої звітності (внутрішній і зовнішній аудит, а також розробка процедури та керівництва з внутрішнього аудиту інтегрованої звітності).

Другий етап підготовки інтегрованої звітності включає реалізацію наступних заходів:

– формування процесу збору інформації та відповідальних за неї осіб;

– визначення звітного періоду інтегрованої звітності;
 – встановлення меж звіту;
 – складання графіка надання інформації;
 – підготовка графіка формування інтегрованої звітності.

Схему формування інтегрованої звітності підприємства наведено на рис. 1.

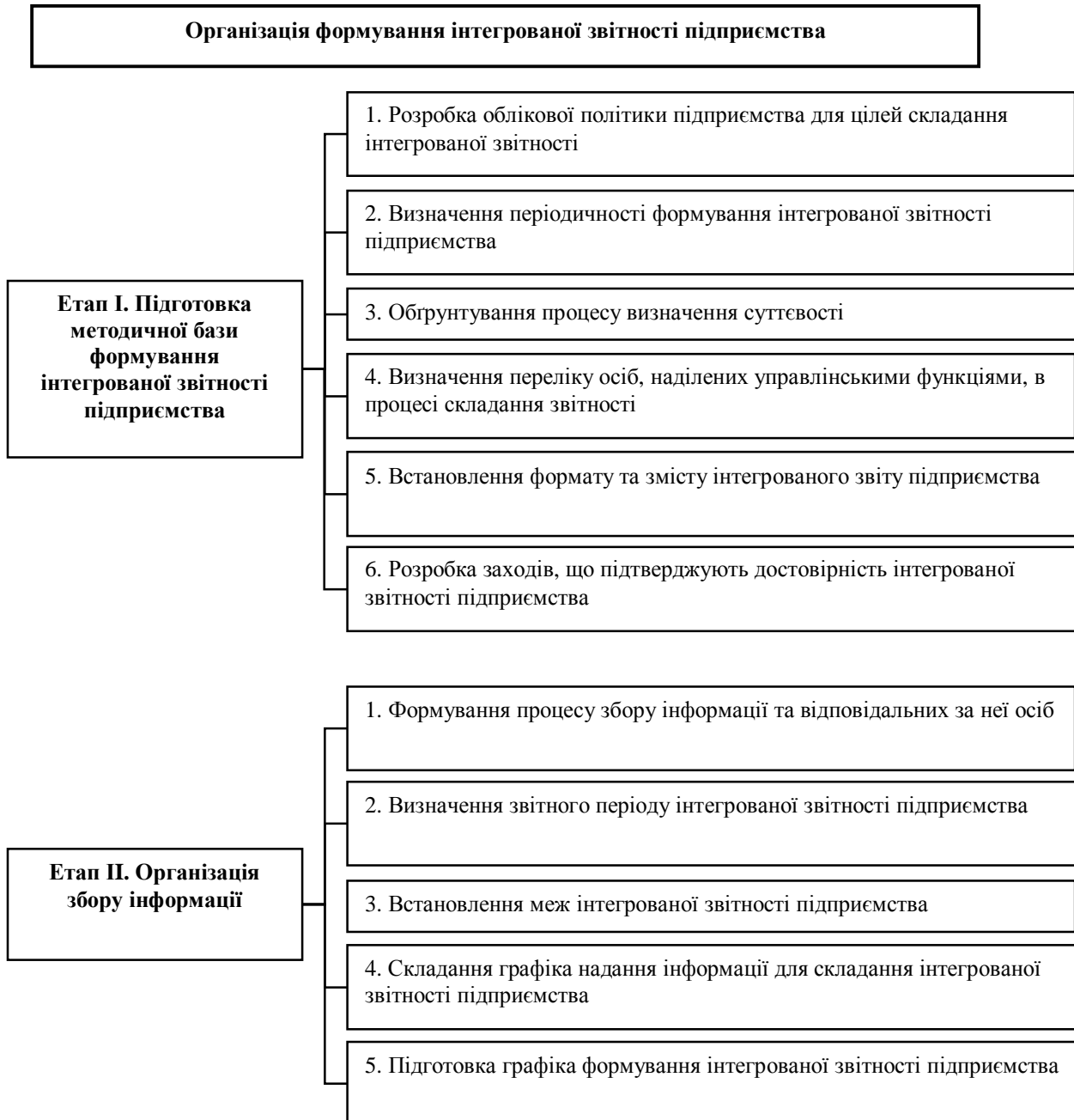

Рис. 1. Схема формування інтегрованої звітності підприємства

При реалізації другого етапу (рис. 1) формування інтегрованої звітності підприємства відповідальній особі необхідно:

– визначити питання, що розкриваються в інтегрованій звітності;

– вибрати ключові показники, що будуть використані для розкриття обраної теми;

– уточнити перелік та формат звітів в цілях підготовки даних для складання інтегрованої звітності;

– підготувати запити до структурних підрозділів підприємства про надання необхідної інформації;

– провести збір та аналіз наданої інформації;

– зробити запит про можливі коригування та уточнення в разі потреби.

Для визначення якості інформації, що відображається в інтегрованій звітності підприємства пропонуємо керуватися принципами складання

інтегрованої звітності та інтересами користувачів такої звітності (рис. 2).

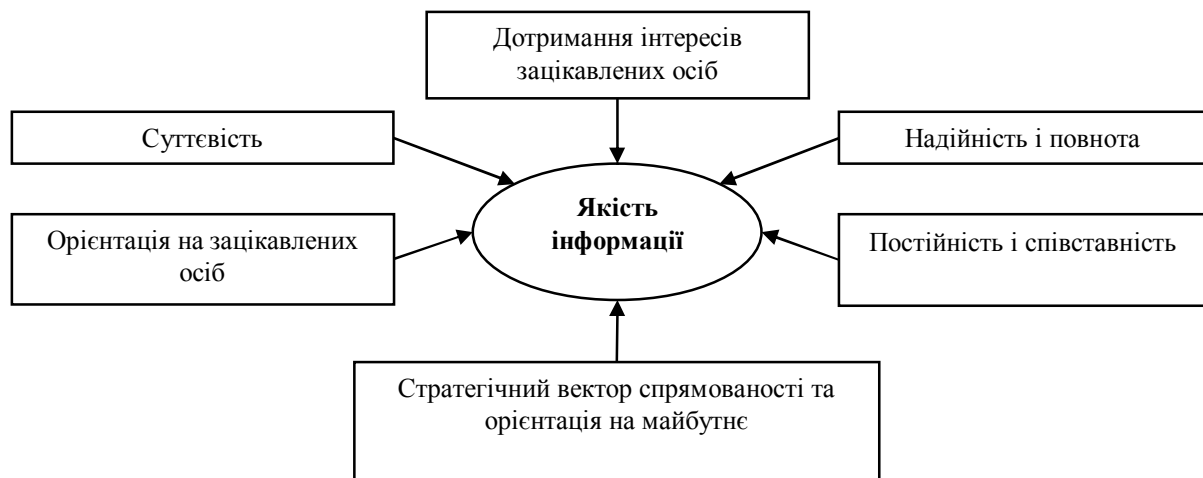

Рис. 2. Якість інформації, що наводиться в інтегрованій звітності

При реалізації кожного з етапів (підготовка методичної бази формування інтегрованої звітності підприємства та організація збору інформації) виникає ряд запитань, до яких підприємство повинно розробити уніфікований підхід і застосовувати його постійно до інтегрованої звітності. Розглянемо більш детально деякі з цих етапів:

1. Періодичність складання інтегрованої звітності. Інтегрована звітність повинна формуватись щорічно відповідно до законодавчо встановленого терміну подання фінансової звітності. Кожне підприємство, в силу відсутності законодавчого регулювання питання формування інтегрованої звітності, має право самостійно приймати рішення про періодичність формування інтегрованої звітності.

2. Обґрунтування процесу визначення суттєвості. Процес визначення суттєвості передбачає:

- визначення істотних фактів, керуючись їх впливом на здатність підприємства створювати цінність протягом часу з урахуванням минулого, теперішнього і майбутнього впливу на стратегію діяльності підприємства, її бізнес-модель або капітали, які вона використовує, або на які вона впливає. Істотні факти – це ті факти, що впливали в минулому, впливають в даний час або можуть потенційно позначатися в майбутньому на здатності підприємства створювати цінність протягом певного періоду. Це визначається шляхом розгляду впливу на стратегію підприємства, її бізнес-моделі або на капітали, які воно використовує та на які впливає. Важливо не упустити довгострокові факти. Факти, які порівняно просто врахувати в короткостроковій перспективі, але які, якщо їх залишити без уваги, можуть чинити руйнівну дію і з якими стає все важче впоратися в майбутньому, необхідно включити в групу істотних фактів. Факти не виключаються на тій підставі, що підприємство не бажає їх враховувати або не знає, як вчинити з ними.

- оцінку важливості на основі масштабів впливу та ймовірності настання. Не всі істотні факти будуть вважатися істотними; для того, щоб факт був включений в інтегровану звітність підприємства, він повинен бути достатньо важливим з точки зору його відомого або потенційного впливу на створення цінності. Масштаб оцінюється на підставі розгляду питання про те, чи є вплив даного факту на стратегію розвитку підприємства, її бізнес модель і капітали протягом певного часу настільки значним, що може суттєво вплинути на оцінку здатності підприємства створювати цінність в короткостроковому, середньостроковому і довгостроковому періодах. Для цього потрібне професійне судження, і це буде залежати від характеру розглянутого факту. Оцінка масштабів впливу певного факту не припускає, що буде потрібна кількісна оцінка його наслідків. Залежно від характеру певного факту, тут може бути застосовна якісна оцінка. Розуміння точки зору відповідних зацікавлених сторін винятково важливо для такої оцінки, оскільки дії зацікавлених сторін можуть вплинути на здатність підприємства створювати цінність протягом часу. При оцінці масштабів впливу підприємства розглядає: кількісні та якісні фактори; фінансові, операційні, стратегічні, репутаційні та нормативні перспективи такого впливу; область впливу (внутрішню або зовнішню для підприємства); терміни впливу.

- оцінку ймовірності настання. У випадках, коли існує невизначеність щодо того, чи буде який-небудь факт мати місце (наприклад, він може відбутися або може мати потенційний вплив в майбутньому), при оцінці його важливості враховується його масштаб, а також ймовірність його настання. Факти з високою ймовірністю настання та серйозними наслідками більшою мірою впливають на оцінку, ніж факти з більш низькою ймовірністю настання або з меншими наслідками.

У звітності повинна бути відображена вся суттєва інформація. Для визначення належного відображення інформації про істотні факти в інтегрованій звітності застосовується професійне судження. Істотні факти необхідно розглянути з різних точок зору, як внутрішніх, так і зовнішніх, чому сприяє регулярна взаємодія з основними користувачами такої звітності. При врахуванні характеру суттєвого факту підприємство розглядає надання найважливішої інформації, зокрема: пояснення даного факту і його впливу на стратегію розвитку підприємства, її бізнес-модель або капітал, значущу взаємодію і взаємозалежність, що дозволяє зрозуміти причини та наслідки, погляд підприємства на даний факт, дії для управління ним і те, наскільки вони були ефективні. Якщо є невизначеність щодо будь-якого факту, то необхідно розкрити інформацію про такі невизначеності, наприклад: пояснення невизначеності, діапазон можливих результатів і пов'язаних з ними припущень і ймовірностей. Якщо встановлено неможливість визначити найважливішу інформацію про даний факт, то необхідно розкрити це і вказати причину. Залежно від характеру факту може знадобитися його окреме подання в інтегрованій звітності.

Працівники підприємства, що наділені управлінськими функціями, несуть підсумкову відповідальність за те, як стратегія, управління, діяльність та перспективи розвитку підприємства ведуть до створення цінності протягом певного періоду. Вони відповідають за забезпечення ефективного управління і прийняття рішень щодо інтегрованої звітності, включаючи вибір співробітників, активно задіяних у процесі, та нагляд за ними (наприклад, щодо осіб, задіяних у визначенні істотних фактів і зайнятих збором, накопиченням, оцінкою та відображенням у звітності суттєвої інформації).

Необхідно визначити орган управління, який виконує наглядові обов'язки щодо інтегрованої звітності, і послатися на нього в самому звіті. Звітність може включати заяву цього органу щодо наступних питань:

- визнання власної відповідальності за забезпечення цілісності інтегрованої звітності;
- вказівка, що виконавці доклали колективних зусиль для підготовки інтегрованої звітності та інформації, що міститься в ній;
- їх думку або висновок про те, що звіт наведений у відповідності з обраною політикою підприємства.

Одним з найважливіших питань у процесі формування інтегрованої звітності є забезпечення достовірності. Підприємства використовують різні внутрішні механізми для того, щоб заповнити осіб, наділених управлінськими функціями, в тому, що в інтегровану звітність включена повна та надійна інформація. У підприємств діють системи внутрішнього контролю, які можуть включати функцію внутрішнього аудиту або аналогічну функцію, в рамках процесу управління інформацією, її перевірки і включення в звітність. Дані функції

важливі для цілісності та достовірності інтегрованої звітності. Підприємства також можуть здійснювати такі заходи, які говорять про якість або рівні діяльності, як перевірка діяльності або оцінка відповідності встановленим нормам. Крім того, підприємства можуть прагнути до отримання незалежного зовнішнього запевнення для підвищення достовірності своїх звітів. Незалежне зовнішнє завірення також може давати підтвердження додатково до застосування внутрішніх механізмів особам, наділених управлінськими функціями.

Враховуючи характер питань, які повинні розглядатися в інтегрованій звітності, майбутній часовий проміжок, розглянутий при підготовці інтегрованої звітності, зазвичай, є більш тривалим, ніж це може бути застосовано до деяких інших форм звітності. Тривалість кожного звітного періоду для короткострокового, середньострокового та довгострокового періодів визначається підприємством на підставі її комерційного та інвестиційного циклу, її стратегії і законних потреб, інтересів та очікувань її зацікавлених сторін. Отже, немає єдиної відповіді щодо тривалості кожного звітного періоду.

Часові рамки розрізняються наступним чином:

- по галузях і секторах економіки (наприклад, стратегічні цілі в автомобільній промисловості звичайно охоплюють два цикли моделей, які тривають від восьми до десяти років, в той час як в технологічній галузі часові рамки можуть бути значно коротшими);

- за характером певних питань (наприклад, деякі питання, що зачіпають природний, а також соціальний капітал, можуть бути вельми довгостроковими за своєю суттю).

Тривалість кожного звітного періоду та причина вибору такої тривалості розкривається в інтегрованій звітності і може вплинути на характер інформації, що розкривається. Наприклад, оскільки на питання більш довгострокового характеру чинить значний вплив невизначеність, інформація про них може бути більш якісною за своєю природою, в той час як інформація про більш короткострокові питання характерніша для кількісної оцінки або навіть для монетизації.

У процесі формування інтегрованої звітності повинна бути визначена межа звіту та дані пояснення, як вона була визначена. Під межею звіту ми розуміємо включення або виключення з інтегрованої звітності інформації про материнську, дочірню компанію, працівників, клієнтів тощо. Визначення межі для інтегрованої звітності має два аспекти:

- межа, яка використовується для фінансової звітності;

- можливості, ризики та результати, які відносять на інші підприємства / зацікавлені або пов'язані з ними сторони, які виходять за межі підприємства, що надає фінансову звітність, які мають істотний вплив на здатність підприємства, що надає фінансову звітність, створювати цінність протягом певного часу.

Межі інтегрованої звітності вирівнюються по фінансовій звітності підприємства, оскільки:

Бухгалтерський облік

– саме в підприємство, що представляє фінансову звітність, інвестують кошти, а, отже, потребують інформації про неї постачальники фінансового капіталу, основні передбачувані користувачі інтегрованої звітності;

– використання інформації підприємства, що надає фінансову звітність, дозволяє зробити так, щоб інформація, показана у фінансовій звітності, була опорою або контрольною точкою, з якою може бути належним чином пов'язана інша інформація у звітності.

У широкому сенсі підприємство, що надає фінансову звітність, визначає, які дочірні компанії, спільні підприємства та операції з асоційованими компаніями, а також пов'язані з ними події, включаються у фінансовий звіт цього підприємства. Материнське підприємство, складає фінансову звітність відповідно до МСФЗ і регулює облікову-звітну діяльність дочірніх підприємств згідно з концепцією контролю або значного впливу. З урахуванням цього центрального аспекту визначимо межі звітності:

– істотні можливості, ризики та результати, які відносять на інші підприємства або пов'язані з ними, що включаються в підприємство, що представляє фінансову звітність, відображаються в інтегрованій звітності такого підприємства;

– інформація готується або звіряється на тій підставі, що і відповідна інформація, яка міститься у фінансовій звітності підприємства, з точки зору охоплених підприємств і використаних методів оцінки і часових рамок.

Другий аспект визначення межі звітності відноситься до визначення можливостей, ризиків і результатів, що мають відношення до підприємств / зацікавлених або пов'язаних з ними сторонами, які входять за межі підприємства, що надає фінансову звітність, і мають істотний вплив на здатність підприємства, що надає фінансову звітність, створювати цінність протягом часу.

При визначенні та включенні до звітності істотних фактів стосовно другого аспекту межі звітності враховується наступне:

– можливості, ризики та результати, що мають відношення до компаній / зацікавлених або пов'язані з ними сторін включаються в інтегровану звітність підприємства в тих випадках, коли вони істотно впливають на здатність підприємства, що надає фінансову звітність, створювати цінність в короткостроковому, середньостроковому або довгостроковому періодах;

– інші підприємства / зацікавлені сторони можуть бути «пов'язаними сторонами» для цілей фінансової звітності, але, зазвичай, розуміються ширше, з включенням в них інших підприємств / зацікавлених сторін;

– мета полягає не в тому, щоб виявити підприємства для їх включення до межі звітності, а в тому, щоб виявити можливості, ризики та результати, які суттєво впливають на здатність підприємства, що надає фінансову звітність, створювати цінність.

Підприємства / зацікавлені сторони у складі цієї частини межі звітності пов'язані з підприємством, що представляє фінансову звітність, не в силу контролю або значного впливу, а за характером і близькості їхніх можливостей, ризиків і результатів. Наприклад, якщо практика трудових відносин у підприємства істотна для здатності підприємства створювати цінність, то може бути істотною й практика трудових відносин постачальників;

– практичні питання можуть обмежувати характер і обсяг інформації, що подається в інтегрованій звітності. Наприклад: наявність надійних даних щодо підприємства, які не контролює компанія, що надає фінансову звітність; початкова нездатність виявити всі можливості, ризики та результати, які будуть мати істотний вплив на здатність підприємства, що представляє фінансову звітність, створювати цінність, особливо в довгостроковій перспективі.

Основний принцип складання інтегрованої звітності – суттєвість і стислість – може застосовуватися шляхом включення в інтегровану звітність посилання на дезагреговану інформацію, яка відображається у інших джерелах, наприклад, на веб-сайті підприємства.

У процесі підготовки інтегрованої звітності та її надання для підприємства, використання технологій також є важливим питанням. Удосконалення в технології сприяють застосуванню інноваційних підходів до звітності, що особливо важливі для застосування основного принципу інтегрованої звітності – пов'язаність інформації.

Інформаційні повідомлення на основі інтегрованої звітності можуть включатися в інтерактивні платформи, такі як соціальні мережі та мобільні додатки, що дозволяють взаємодіяти із зацікавленими сторонами і обмінюватися з ними матеріалами для користувачів. Такі платформи набирають все більшої популярності як важливе джерело інформації. Крім того, часто інтегрована звітність буде розміщуватися в окремій частині веб-сайту підприємства і забезпечуватися гіперпосиланням на інформацію в будь-якій іншій частині сайту або на інших сайтах. Наприклад, детальну інформацію, що не піддається частим змінам, таку як перелік дочірніх компаній, ймовірно, оптимальніше включити в окремий розділ на веб-сайті підприємства, а не включати її в саму інтегровану звітність. Найважливіші припущення про майбутні економічні умови можна забезпечити посиланням на авторитетні джерела, такі як урядовий веб-сайт. Якщо в інтегрованій звітності дається посилання на інформацію за його межами, необхідно проявити обережність і перевірити, як і раніше чи така інформація є доступною та надійною, а також врахувати будь-які правові наслідки, якщо така інтегрована звітність використовується для задоволення нормативних вимог.

Однією зі стандартизованих технологічних платформ, які можуть використовуватися для інтегрованої звітності, є XBRL (*Extensible Business Reporting Language*) [10]. XBRL покращує способи створення, обробки, розподілу та аналізу інформації

завдяки стандартизованому набору визначень, маркувань, розрахунків, посилань і контекстів, що застосовуються до індивідуальних цифрових й текстових даних.

Характеристики XBRL, які підвищують зв'язок, є послідовними семантичними визначеннями інформації, що міститься в інтегрованій звітності, і чіткими зв'язками між її елементами. Отримання інтегрованої звітності в електронному форматі також полегшує користувачам звіту порівняння інтегрованої звітності різних підприємств.

Висновки. Таким чином, методика формування інтегрованої звітності підприємства включає: а) підготовку методичної бази формування інтегрованого звіту; б) організацію збору інформації. Реалізацію вищезазначених заходів підприємства слід розділити на кілька етапів і вирішити ряд ключових питань, які виникають в процесі формування інтегрованої звітності, що дозволить визначити формат звіту, його зміст та періодичність подання.

Основними проблемами при реалізації концепції інтегрованої звітності на підприємстві є відсутність прийнятої методики формування такої звітності та визначення її змісту. Розроблені етапи та кроки формування інтегрованої звітності дозволять зробити її більш структурованою і змістовною. Уточнені питання про якість і суттєвість інформації, що розкриваються у звітності, періодичність її формування, межі та часові рамки звітності сприяють поліпшенню її якості.

4 Список використаних джерел

1. *Безверхий К.В.* Звітність у теорії вітчизняних і зарубіжних вчених інституціоналістів / К.В. Безверхий // *Бізнес Інформ.* – 2014. – № 2(433). – С. 299-307.

2. Великий тлумачний словник сучасної української мови (з дод. і доп.) / Уклад. і голов. ред. В.Т. Бусел. – К.; Ірпінь: ВТФ «Перун», 2005. – 1728 с.

3. *Жук В.М.* Бухгалтерський облік: шляхи вирішення проблем практики і науки: [монографія] / В.М. Жук. – К.: ННЦ «Інститут аграрної економіки», 2012. – 454 с.

4. Інтегрована звітність: аналітичний огляд за липень 2013 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу до ресурсу: http://www.svb.org.ua/sites/default/files/csr_ukraine_white_paper_2013_july_integrated_reporting.pdf.

5. *Костирко Р.О.* Інтегрована звітність – інструмент соціально відповідального бізнесу / Р.О. Костирко // *Часопис економічних реформ.* – 2014. – № 1(13). – С. 49–54.

6. *Лоханова Н.О.* Інтеграційні процеси в обліку в умовах інституціональних перетворень: [монографія] / Н.О. Лоханова. – Херсон: Грін Д.С., 2012. – 400 с.

7. Облік сільськогосподарської діяльності: Навчальний посібник / [Ю.Я. Лузан, В.М. Жук, Б.В. Мельничук та ін.]; За ред. Жука В.М. – К.: ТОВ «Юр-Агро-Веста», 2007. – 368 с.

8. *Проданчук М.* Інтегрована звітність – інструмент управління підприємством / М. Проданчук // *Бухгалтерський облік і аудит.* – 2014. – № 2. – С. 24-31.

9. Towards integrated reporting. Communication value in the 21st century [Electronic resource]. – Mode of access: http://theiirc.org/wp-content/uploads/2011/09/IR-Discussion-Paper-2011_spreads.pdf.

10. XBRL [Electronic resource]. – Mode of access: <http://en.wikipedia.org/wiki/XBRL>.